

fjölbreytni sköpun upplýsing
Fjölbrautaskóli Suðurlands

Skýrsla um skólastarf

í fangelsum

skólaárið 2016-2017

Gylfi Þorkelsson
kennslustjóri

1. Inngangur

Eftir aðsóknarmet skólaárið 2015-2016 fækkaði nemendum umtalsvert á því skólaári sem hér er til umfjöllunar. Við upphaf haustannar 2016 voru fáir við nám og hópurinn afar brokkengur. Samsetning vistmanna á Litlahrauni var með sísta móti m.t.t. náms, mikil neysla, einbeitingarskortur og fjarvera úr skóla. Þegar leið á önnina batnaði ástandið smám saman, nemendum fjölgaði og, það sem mestu skipti, meðal hinna nýju voru öflugir einstaklingar og drifandi. Segja má að lítill en þéttur kjarni hafi haldið skólustarfinu gangandi til vors og þegar upp er staðið við skólaslit vorið 2017 hafa nokkrir nemendur náð góðum árangri, sumir afburðaárangri. Þó er ljóst að ákjósanlegt væri að stærri hópur lyki námi í einstökum áföngum, skilaði einingum í eigin sarp. Margar skýringar má tína til á þessari miklu sveiflu, en það verður ekki gert hér; aðeins sagt að hún lýsir því vel hve skólustarf í fangelsum er brothætt og hve mikil áhrif ytri aðstæður hafa á námsframvindu nemenda þar.

Kennslustjóri í fangelsum og náms- og starfsráðgjafi héldu ótrauð áfram að þróa hugmyndir og verkefni til að bæta skólustarf og námsframboð í fangelsum í góðri samvinnu við starfsfólk og yfirvöld skólans og fangelsanna, og marktækur árangur náðist á skólaárinu. Verkefni um gerð rafræns námsefnis er komið á framkvæmdastig, um leið og fjármagn fæst, og sömuleiðis uppbygging aðstöðu fyrir aukið verknám á Litlahrauni.

Þegar á heildina er litið má segja að þrátt fyrir töluverða dýfu hafi skólustarfið verið gjöfult og mikil gerjun er tvímælalaust til staðar í menntunarmálum fanga.

2. Haustönn 2016

2.1 Starfsfólk

Eftirfarandi störfuðu við skólahaldið á önninni:

Egill Örn Jóhannesson, bílgreinakennari LH (staðnám)

Grímur Lúðvíksson, rafiðngreinakennari Sogni (fjarnám)

Gylfi Þorkelsson, kennslustjóri og íslenskukennari LH og Sogni

Helgi Hermannsson, félagsfræðikennari Sogni (fjarnám)

Helgi Þorvaldsson, enskukennari Sogni (staðnám)

Hörður Ásgeirsson, sérkennari LH

Ingibjörg Ólöf Sigurðardóttir uppeldisfræðikennari LH (fjarnám)

Ingvar Bjarnason, stærðfræði- og grunnteiknikennari Sogni (staðnám) og LH (fjarnám)

Jón Sigursteinn Gunnarsson, tréiðngreinakennari LH (fjarnám)

Lárus Ágúst Bragason, sögukennari, LH (fjarnám)

Lóa Hrönn Harðardóttir, náms- og starfsráðgjafi LH og Sogni

Óskar Guðbjörn Jónsson, tréiðngreinakennari LH (fjarnám)

Sigurður Grímsson, málmiðngreinakennari LH (staðnám)

Sveinn E. Magnússon, enskukennari LH (staðnám)

Sverrir Geir Ingibjartsson, íþróttakennari LH (staðnám)

Tómas Davíð Ibsen Tómasson, sögukennari LH (fjarnám)

Ægir Sigurðson, stærðfræðikennari LH (staðnám)

2.2 Samantekt um skólalaldið

Heldur færri innrituðu sig í nám við FSu í fangelsunum á Litlahrauni og Sogni en gert höfðu undanliðnar annir. Alls komu 44 nemendur við sögu skólalaldsins, 35 á Litlahrauni en 9 á Sogni, miðað við 66 á haustönn 2015 og 52 á vorönn 2016. Af þessum 44 voru 30 nógu virkir til að skrásetjast í Innu og ljúka námsmati, 26 á Litlahrauni og 4 á Sogni. Að auki stunduðu 4 nemendur á Sogni háskólanám og 4 nám við aðra skóla í fjarnámi. Heildarfjöldi virkra nemenda má því telja 38 á önninni.

Skólalald hófst föstudaginn 19. ágúst með útteilingu stundaskráa og skráningu nýrra nemenda. Kennsla hófst mánudaginn 22. ágúst á Litlahrauni og þriðjudaginn 23. í Sogni. Hefðbundin staðkennsla fer fram fimm daga vikunnar á Litlahrauni en þrjá daga í Sogni.

Þessir 30 FSu-nemendur í fangelsunum voru alls skráðir í 31 mismunandi áfanga í 16 námsgreinum og 347 feiningar, þar af stóðust samtals 166 feiningar eða 47,8%.

Alls 14 nemendur hættu námi af ýmsum ástæðum en einingar þeirra skila sér hugsanlega á næstu önn. Í fangelsunum eru annamótin fljótandi en ekki fast dagsett eins og í dagskólanum, því að stöðugt er verið að innrita nýja nemendur og aðrir fljúga á brott fyrirvaralítið.

Við einfaldan samanburð á tölum liggur í augum uppi að þessi önn er töluvert frábrugðin þeim næstu á undan. Nemendur eru færri, og þar af leiðandi fækkar námsgreinum, áföngum og einingum. Hins vegar vex hlutfall staðinna eininga umtalsvert. Á þessu eru ýmsar skýringar. Segja má að ytri aðstæður til skólalalds, sérstaklega á Litlahrauni, hafi gerbreyst með gildistöku nýrra laga um fullnustu refsinga. Margir fangar voru fluttir frá Litlahrauni á stuttum tíma, ýmist í önnur, opin úrræði eða losnuðu. Við þetta breyttist samsetning fanga verulega, og þar með samsetning nemendahópsins. Í skólanum eru skiljanlega frekar menn í þokkalega stöðugu andlegu og líkamlegu standi, einmitt sami hópurinn og á helst möguleika á að afplána í opnum úrræðum. Fjöldi „skólafærra“ fanga á Litlahrauni var því mun minni við upphaf haustannar en oftast áður en hinn hópurinn mun meira áberandi, mest fíklar sem skráðu sig í skóla með góðum vilja en náðu aldrei nógu löngu skeiði jafnvægis og stöðugleika sem þarf til „að vera í skóla“ og stunda nám og kennslustjóri tók þá ákvörðun að skrá fæsta þessra einstaklinga með formlegum hætti í Innu. Mikill tími og vinna kennslustjóra og námsráðgjafa fór þó í að sinna þessum einstaklingum, mynda tengsl og trúnaðarsamband, og er það einlæg von og trú að það muni skila sér, þó síðar verði.

Kennslustjóri og námsráðgjafi sóttu nokkra fundi og ráðstefnur á önninni. Norræna ráðstefnu, *Work and education – cooperation and innovation* sem haldin var á Grand Hotel í Reykjavík dagana 12.-15. september. Olga Lísu Garðarsdóttir, skólameistari FSu var einn aðalfyrirlesara á ráðstefnunni.

Einnig „*Lifelong Learning in Prisons*“, ERASMUS+ tengslaráðstefnu til Oulu í Finnlandi dagana 4.-7. október. Afrakstur þeirrar ráðstefnu er undirbúningur styrkumsóknar fyrir verkefni um tölvu- og fjarnám í fangelsum sem kennslustjóri og námsráðgjafi eru þátttakendur í.

Þann 10. nóvember sóttu kennslustjóri, námsráðgjafi og skólameistari FSu fund í fangelsinu á Hólmsheiði með forstöðumanni Litlahrauns og Sogns, forstöðumanni Fangelsisins á Hólmsheiði og umsjónarmanni vinnu- og skóla á Hólmsheiði um væntanlegt skólalald þar, skipulag, námsframboð og þjónustu.

2.3 Yfirlit yfir námsárangur

Eins og fram kom hér að framan voru á haustönn skráðir í Innu 30 nemendur í 31 áfanga í 16 námsgreinum og 347 feiningar. Staðnar einingar voru 166 eða 47,8%, sem er óvenju hátt hlutfall. Skýringar á því eru sjálfsagt margar og flóknar en skýrsluritari telur að meginástæðurnar megi finna annars vegar í betra utanumhaldi og eftirfylgni með nemendum og hins vegar í breyttri nemendasamsetningu. Minni og þéttari hópur en oftast áður var með hugann við nám og skilaði því betri árangri. Alltaf hafa nokkrir verið nánast alveg óvirkir og því staðið utan tölfræðiútreikninga, þó skráðir væru í skóla óformlega, en nú var þessi lítt virki hópur stærri en oftast áður.

Alls voru gefnar 82 einkunnir í annarlök. Einkunnin F var langalgengust, 41 F af 82 lokaeinkunnum, eða 50% allra einkunna. Þetta þýðir að helmingur nemenda hefur ekki verið kominn það langt í námi sínu að taka próf eða ljúka fullnaðarnámsmati. Af þeim sem það gerðu náðu hins vegar allir tilskildum árangri, sem er frábær árangur. Ef skyggst er á bak við einkunnina F sést að námi er stundum nánast lokið eða það alllangt komið og verulegar líkur á að einingarnar skili sér með safninu á næstu önn.

Einkunnadreifing H16

Eink.	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	L	F
Fjöldi	1	4	15	9	7	1	0	0	0	0	4	41
/82	1,2%	4,9%	18,3%	11%	8,5%	1,2%	0%	0%	0%	0%	4,9%	50%
/41	2,4%	9,8%	36,6%	22%	17%	2,4%	0%	0%	0%	0%	9,8%	

ALMENNT BÓKNÁM

Enska

ENSK-	Fjöldi nem.	Staðið	F	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
1HE05	10	6	4	7,5	30 / 60%
1HA05	5	1	4	7	5 / 20%
2HB05	3	1	2	8,0	5 / 33,3%
2HC05	1	0	1		0
2OR05	1	0	1		0
3FO05	2	1	1	8	5 / 50%

Félagsfræði

FÉLA-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
2KR05	1	1	0	6	5 / 100%

Íslenska

ÍSLE-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
1GA05	2	0	2		0
1LR05	2	0	2		0
1MR05	7	4	4	7	20 / 50%
2BB05	1	1	0	9	5 / 100%
2VÍ05	2	2	0	8	10 / 100%
3ÞS05	1	1	0	8	5 / 100%

Íþróttir

ÍPRÓ-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	(Meðal)eink.	Staðnar ein. / %
1PH03	3	2	1	7	6 / 66.6%
2AL02	1	0	1		0

Landafraeði

LAND-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
2EL05	1	0	1		0

Náms- og starfsfræðsla: FÆRNI

FÆRN-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
1NS02	7	4	3	L	8 / 57%

Saga

SAGA-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
3SS05	1	1	0	8	5 / 100%
3MS05	1	1	0	8	5 / 100%

Stærðfræði

STÆR-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein./%
1GS05	1	0	1		0
1AJ05	7	1	6	9	5 / 14,3%
1RU05	2	0	2		0
2TL05	1	0	1		0

Uppeldisfræði

UPPE-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
2UM05	1	1	0	8	5 / 100%

BIFVÉLAVIRKJUN - GRUNNNÁM

Aflrás

BVAF-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
20101	5	5	0	7	5 / 100%

GRUNNNÁM BYGGINGAGREINA

Framkvæmdir og vinnuvernd

FRVG-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
1RÖ05	1	1	0	8	5 / 100%

GRUNNNÁM MÁLMÍÐNA

Hlífðargassuða

HGSU-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
1HS03	4	2	2	7.5	6 / 50%

Handavinna málma

HVMÁ-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
2MG05	1	1	0	9	5 / 100%

Plötuvinna

PLVI-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
1PS04	5	3	2	6.3	12 / 60%

GRUNNNÁM RAFIÐNA

Rafeindatæni og mælingar

RATM-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
2RA05	1	1	0	8	5 / 100%

HÚSASMÍÐABRAUT

Teikningar og verklýsingar

TEVH-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein./%
2TH05	1	0	1		0

3. Vorönn 2017

3.1 Starfsfólk

Eftirfarandi störfuðu við skólahaldið á önninni:

Egill Örn Jóhannesson, bílgreinakennari Lh (staðnám)
Gylfi Þorkelsson, kennslustjóri og íslenskukennari Lh, Sogni og Hólmsheiði (staðnám)
Helgi Þorvaldsson, enskukennari Sogni (staðnám)
Hörður Ásgeirsson, sérkennari á Lh, Sogni og Hólmsheiði (staðnám)
Ingibjörg Ólöf Sigurðardóttir, sálfræðikennari Lh og Hólmsheiði (fjarnám)
Ingvar Bjarnason, stærðfræði- og grunnteiknikennari Sogni (staðnám)
Jón Grétar Hafsteinsson, næringarfræðikennari Sogni (fjarnám)
Jón Sigursteinn Gunnarsson, tréiðngreinakennari Lh (fjarnám)
Lárus Ágúst Bragason, sögukennari Lh, Sogni og Hólmsheiði (fjarnám)
Lóa Hrönn Harðardóttir, náms- og starfsráðgjafi Lh og Sogni
María Ben Ólafsdóttir, félagsfræðikennari Lh, Sogni og Hólmsheiði (fjarnám)
Óskar Guðbjörn Jónsson, tréiðngreinakennari Lh og Sogni (fjarnám)
Sigurður Grímsson, málmíðngreinakennari Lh (staðnám)
Sveinn E. Magnússon, enskukennari Lh (staðnám) og Hólmsheiði (fjarnám)
Sverrir Geir Ingibjartsson, íþróttakennari Lh (staðnám) og Sogni (fjarnám)
Úlfur Björnsson, landafræðikennari Sogni (fjarnám)
Ægir Sigurðsson, stærðfræðikennari LH (staðnám)

3.2 Samantekt um skólahaldið

Alls innrituðust í nám á Litlahrauni, Sogni og Hólmsheiði 66 nemendur á vorönn 2017. Þar af voru tveir í háskólanámi frá Sogni, 5 í fjarnámi við aðra framhaldsskóla og 59 skráðir í nám á vegum FSu., 37 á Litlahrauni, 10 í Sogni og 12 á Hólmsheiði. Segja má að skólahald á Hólmsheiði sé á ákveðnu tilraunastigi á þessari önn og fullvíst að nemendum þar mun fjölga þegar fram líða stundir og meiri festa komin á skipulagið.

Skólahald hófst þrettánda daga jóla, föstudaginn 6. janúar, með skráningu og afhendingu stundataflna á Litlahrauni og Sogni og kennsla hófst skv. stundaskrá mánudaginn 9. jan. á Litlahrauni og þriðjudaginn 10. í Sogni. Hefðbundin staðkennsla fór fram fimm daga vikunnar á Litlahrauni en þrjá daga í Sogni.

Eins og jafnan áður voru nemendur að koma og fara á önninni, sumir stoppuðu stutt, aðrir héldu út eitthvað lengur, en fram í síðustu kennsluviku má telja að í námi við FSu hafi 37 nemendur verið virkir, 24 á Litlahrauni, 6 í Sogni og 7 á Hólmsheiði, sumir af þeim síðasttöldu nýskráðir þó. Inni í þessari tölu eru nokkrir nemendur sem luku stöku áföngum snemma á önninni en hættu námi í kjölfarið.

Helstu nýjungina á önninni, og skólaárinu, má hiklaust telja að koma á skólahaldi í fangelsinu á Hólmsheiði. Það hófst í smáum stíl með heimsóknum námsráðgjafa sem aðstoðaði fyrstu nemendurna við að innrita sig í fjarnám við Fjölbrotaskólann við Ármúla og í Tækniskólann. Þann 14. mars fóru kennslustjóri og sérkennari fyrstu ferðina í skólann á Hólmsheiði, áttu viðtöl við nokkra nemendur og skráðu til náms við FSu. Þaðan í frá fóru þeir þangað vikulega, á þriðjudögum, út önnina. Nánast í hverri viku bættust nemendur í hópinn.

Kennslustjóri og náms- og starfsráðgjafi funduðu með skólameistara FSu þann 20. janúar um framþróun náms og kennslu í fangelsum. Í framhaldinu voru sendar umsóknir í bæði *Sprotasjóð* og *Þróunarsjóð námsgagna* um styrk til að þróa og útbúa námsefni á rafrænu formi, sem nýtast myndi til fjarkennslu í öllum fangelsum og væri til í námsefnisbanka til stöðugar notkunar. Í lok annar var komið í ljós að ekki fengjust styrkir úr þessum sjóðum að svo stöddu. Umsóknir um styrki til verkefnisins voru einnig sendar til ýmissa fyrirtækja í samfélaginu en ekki hafa borist svör þegar þetta er ritað.

Kennslustjóri, náms- og starfsráðgjafi og skólameistari FSu sóttu hina árlegu *BETT ráðstefnu og kennslubúnaðarsýningu* í London 26. – 29. janúar. Megintilgangurinn var að leita að og kynna sér tæknibúnað sem hentað gæti til fjarkennslu í fangelsunum og annað það sem rekið gæti á fjörunar og nýttist skólahaldi í fangelsum. Ýmsar hugmyndir vöknudu við göngu um rangala sýningarinnar, sem féllu að þeim hugmyndum um rafrænt námsefni sem undirbúningur var hafinn að, og nýttist ferðin því vel.

Kennslustjóri og náms- og starfsráðgjafi funduðu 3. mars á Litlahrauni með forstöðumanni fangelsisins á Litlahrauni og skólameistara FSu um þróun námsframboðs í fangelsinu. Í lok fundar var skoðaður sá húsakostur innan fangelsisins sem nýta mætti betur fyrir verk-nám.

Kennslustjóri veitti upplýsingar og átti á önninni í töluverðum samskiptum við þingmennina Ara Trausta Guðmundsson og Bjarkeyju Olsen um stöðu náms og skólahalds í fangelsunum. Á grunni fenginna upplýsinga lögðu þingmennirnir fram þingsályktun um málaflökkinn.

Kennslustjóri og náms- og starfsráðgjafi funduðu í lok apríl með áhugahópi um menntun í fangelsum. Óskað var eftir samræðum og upplýsingum um það hvernig áhugahópur, einskonar „hollvarðasamtök“, gætu best nýtt krafta sína til að gera gagn.

Þann 12. maí kl. 10:00 var haldinn hefðbundinn skólalokafundur í FSu fyrir fgangelsiskennsludeildina. Fundinn sátu, auk kennslustjóra og náms- og starfsráðgjafa í fangelsunum, skólameistari, forstöðumaður Litlahrauns og Sogns, aðalvarðstjóri á Sogni og kennarar deildarinnar.

Sama dag kl. 14:00 sátu kennslustjóri og náms- og starfsráðgjafi í fangelsunum fund um skólahald á Hólmsheiði með forstöðumanni fangelsisins þar, varðstjórnum og umsjónarmanni vinnu, verslunar og náms innan fangelsisins. Farið var yfir helstu atriði er varða skólabrag, umgengni í skólastofu, bókakost, kröfur og verklagsreglur sem nauðsynlegt er að séu skýrar.

Þann 18. maí komu kennarar úr tré-, mál- og rafiðnadeildum FSu í heimsókn á Litlahraun og fóru með forstöðumanni í skoðunarferð um fangelsið til að átta sig á möguleikum til að efla verknám á staðnum, þarfagreina m.t.t. húsnæðis, tækja og aðstöðu, og áttu í lokin fund með kennslustjóra um málið og framhald þess. Niðurstaðan var að viðkomandi

kennarar munu senda kennslustjóra skýrslu frá hverri deild um hvaða úrbóta er þörf, hvaða tæki og verkfæri vantar, ásamt kostnaðaráætlun.

3.3 Yfirlit yfir námsárangur

Fyrrgreindir 59 nemendur FSu sem sátu á skólabeck á einhverjum tímamarki á önninni voru alls skráðir í 42 mismunandi áfanga í 18 námsgreinum og 745 feiningar. Taka skal fram að engir nemendur á Hólmsheiði voru skráðir með formlegum hætti í Innu, enda hóf enginn þeirra nám fyrr en eftir miðjan mars, og óraunhæft að reikna með einingum frá þeim.

Á Litlahrauni og Sogni voru skráðir 47 nemendur í 41 áfanga og 640 einingar. Af þeim má telja að 30 nemendur hafi verið teknir til mats fyrir 354 einingar, 129 af þeim skiluðu sér, eða 36,4%.

Alls var gefin 91 einkunn. Af þeim voru 50 F, eða 55% einkunna, sem gefur til kynna að nemendur hafi ekki klárað viðkomandi áfanga með lokamati. Ef frá eru dregnar allar F einkunnir og aðeins tekið tillit til þeirra einkunna sem sannarlega eru afrakstur lokanámsmats, þá er um að ræða 41 einkunn. Af þeim er aðeins 1 falleinkunn (1-4) en 40 einkunnir staðnar (5-10). Því má segja að af þeim sem fara í próf eða ljúka námsmati í áföngunum standast 97,5% settar lágmarkskröfur, og lítið hægt að kvarta yfir því.

Einkunnadreifing V17

Eink.	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	S	F
Fjöldi	5	10	3	9	10	3	0	1	0	0	0	50
/91	5,5%	11%	3,3%	9,9%	11%	3,3%	0%	1,1%	0%	0%	0%	55%
/41	12,2%	24,4%	7,3%	22%	24,4%	7,3%	0%	2,4%	0%	0%	0%	

3.4 Yfirlit yfir námsárangur í einstökum greinum og áföngum

Enska

ENSK-	Fjöldi nem.	Staðið	F	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
1HE05	3	3	0	9	15 / 100%
1HA05	7	1	6	7	5 / 14,3%
2HB05	3	1	2	8	5 / 33,3%
2OR05	4	2	2	5,5	10 / 50%
3FO05	1	1	0	8	5 / 100%

Íslenska

ÍSLE-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
1LR05	3	0	3		0 / 0%
1MR05	2	2	0	7	10 / 100%
2OS05	3	0	3		0 / 0%
3KO05	1	1	0	9	5 / 100%
3NB05	2	1	1	9	5 / 50%

Íþróttir

ÍPRÓ-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	(Meðal)eink.	Staðnar ein. / %
1ÞH03	4	3	1	7	9 / 75%
2ÞL03	3	1	2	9	3 / 33,3%
2AL02	1	0	1		0

Landafraeði

LAND-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	(Meðal)eink.	Staðnar ein. / %
2EL05	1	1	0	7	5 / 100%

Næringarfræði

NÆRI-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	(Meðal)eink.	Staðnar ein. / %
2AA05	1	0	1	3	0

Stærðfræði

STÆR-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
1GS05	5	0	5		0
1AJ05	4	1	3	10	5 / 25%
1RU05	3	1	2	9	5 / 33,3%
2HV05	1	0	1		0
2TL05	1	0	1		0

BIFVÉLAVIRKJUN - GRUNNNÁM

Aflrás

BVAF-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
20101	5	5	0	7	5 / 100%
20201	6	2	4	8	2 / 33,3%
20301	6	4	2	6,5	4 / 66,7%

GRUNNNÁM MÁLMÍÐNA

Rennismíði

RENN-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
1MG05	1	1	0	9	5 / 100%

Logsuða

LOSU-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
1LS03	1	1	0	6	3 / 100%

Plötuvinna

PLVI-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
1PS04	6	3	3	6,67	12 / 50%

Hlífðargassuða

HGSU-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
1HS03	5	2	3	6,5	6 / 40%

HÚSASMÍÐABRAUT

Efnisfræði

EFNG-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
1EF05	2	1	1	9	5 / 50%

Framkvæmd og vinnuvernd

FRVG-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
1R005	2	1	1	10	5 / 50%

Grunnteikning

GRTE-	Fjöldi nem.	Staðið	F	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
1FA05	2	0	2		0

Teikningar og verklýsingar

TEVH-	Fjöldi nem.	Staðið	Fall	Meðaleink.	Staðnar ein. / %
2TH05	2	1	1	9	5 / 50%

4. Almennt um nám og kennslu á skólaárinu

4.1 Bíliðngreinar - Grunnám

Á skólaárinu var fram haldið kennslu í grunnáföngum bíliðngreina. Skólaárið 2015-16 voru kenndir þrjár einingar áfangar í hreyfilfræði (BVHR), í vetur þrjár sambærilegir áfangar um aflrás (BVAF) og næsta skólaár stendur til að loka hringnum með þrem áföngum um hemlakerfið (BVHE).

Alls tóku 10 nemendur þátt í þessum námskeiðum, að hluta eða í heild, og 7 þeirra skiluðu 1-2 einingum og einn nemandi lauk öllum þremur námskeiðunum, með 10 í meðaleinkunn.

4.2 Enska

Haustið 2016 hófu fjórir nemendur nám í ensku að Sogni í áföngum HA, HB og OR. Þrjár þeirra hurfu á braut á önninni án þess að ljúka einingum. Einn hélt dampi til loka annar og náði að ljúka áfanganum með lágmarkseinkunn í janúar á þessu ári (ENSK2OR).

Á vorönn hafa fimm nemendur komið við sögu í áföngum HA og OR. Tveir stöldruðu stutt við og þeir sem eftir eru náðu ekki að ljúka áföngum með einingum.

Það hefur ekki verið vandamál að fá þessa stráka til að vinna í kennslustundum. Ef þeir hinsvegar gera ekkert þess utan í sínu námi þá er þessi eina kennslustund á viku á Sogni ekki nóg, í flestum tilvikum, til þess að ljúka heilum áfanga. Þessi skortur á „heimavinnu“ gæti útskýrt rýra útkomu vetrarins í ensku á Sogni.

Leggja þarf áherslu á það að halda þeim sveigjanleika sem hefur einkennt starfið í fengelsunum og hefur komið nemendum þar vel. Mikilvægt og nauðsynlegt er að skilja að skólastarf í fangelsi getur aldrei orðið eins og í „venjulegum“ skóla. Það sem við fyrstu sýn virðist vera skelfilegt, þ.e.a.s. brottfall skráðra nemenda í skólann, er miklu jákvæðara í ljósi þess að þeir sem klára áfanga ná honum undantekningalítið.

4.3 Færni

Á haustönn hafði námsráðgjafi umsjón með nýjum áfanga sem fékk nafnið Færni og var áfanganum skipt í þrjár lotur. Í fyrstu lotu var áhersla lögð á helstu áhrifaþætti árangurs í námi. Kennd var námstækni og markmiðasetning, fjallað var um próftöku, prófkviða, nám með AD(H)D og nám með lesblindu. Í annarri lotu var skólakerfið kynnt, helstu námsleiðir og störf auk þess sem þátttakendur tóku áhugasviðskönnun. Í þriðju lotu var farið yfir gerð feril-skrár, fjallað um sakaskrá og atvinnuviðtal. Að kennslunni komu auk náms- og starfsráðgjafa, sálfræðingur og félagsráðgjafar frá Fangelsismálastofnun og sérkennari frá FSu. Alls voru 7 nemendur skráðir í upphafi annar og 4 luku áfanganum með einingum.

4.4 Íslenska

Óvenjumargir nemendur voru skráðir í íslensku á haustönn og langflestir í byrjunaráfanga. Eins og gengur er ástundunin misjöfn og margir þurfa fleiri en eina önn til að ljúka hverjum áfanga. Þeir sem ná að einbeita sér og stunda námið að einhverju marki ná yfirleitt góðum árangri. Þó voru það töluverð vonbrigði að enginn skyldi ljúka byrjunaráfanganum á önninni og almennt má segja að árangur á haustönn hafi verið slappur.

Á vorönn voru færri nemendur skráðir í upphafi og þó óvenjumargir hafi horfið á braut í miðju kafi er þó jákvætt að tiltölulega margir af þeim sem þó entist erindið út önnina skiluðu einingum í hús. Þá má gleðjast yfir því að tveir nemendur sem lengra eru komnir stóðu sig með afburðum vel, og hafa raunar gert undanfarin ár, tekið hvern áfangann á fætur öðrum með trompi. Raunin er sú að erfiðasti hjallinn fyrir nemendur er sá fyrsti.

4.5 Íþróttir

Líkt og á síðasta skólaári voru óvenju fáir nemendur í íþróttum þetta skólaár. Á haustönn og fyrri hluta vorannar mættu aldrei fleiri en þrír nemendur í tíma í einu. Oft voru þeir færri og í eitthvert skiptið mætti enginn. Á tímabili leit út fyrir að það væri nokkuð tilgangslaust að halda þessu áfram. Um miðja vorönnina bættust tveir kraftmiklir og drífandi nemendur við sem höfðu jákvæð áhrif á vinnuandann. Þar með var tilgangsleysinu úthýst og nemendur virtust hafa bæði gagn og gaman af náminu.

Eins og áður voru tveir íþróttatímar í viku, annar bóklegur og hinn verklegur. Í bóklegu tímunum var lögð áhersla á að kynna hvað líkamleg áreynsla, skynsamleg næring og reglulegar svefnvenjur hafa mikið að segja hvað varðar líkamlegt og andlegt heilbrigði. Einnig var farið yfir mismunandi aðferðir við að æfa þol, styrk og liðleika.

Í verklegu tímunum var megin áherslan lögð á þol og styrktarþjálfun. Í lok hvers tíma var svo oft farið í badminton.

4.6 Málmiðngreinar

Liðinn vetur voru þrír áfangar í málmsuðu kenndir eins og fyrri ár, hlífðargassuða, rafsúða og logsuða, að auki plötuvinna á báðum önnum. Einn afburðanemandi, sem búinn er með alla grunnáfangana, gat tekið tvo framhaldsáfanga, handavinnu málma (HVMÁ1MG05) á haustönn og rennismíði (RENN1MG05) á vorönn. Annars var óvenjumikill losarabragur á nemendum og óþarflega tíð skipti, sem er óheppilegt í verklegu námi þar sem takmarka þarf nemendafjölda verulega vegna þeirrar aðstöðu sem í boði er.

4.7 Stærðfræði / Iðnteikning

Fjöldi nemenda í Sogni var að meðaltali 4-6 heilt yfir skólaárið. Einn hætti þegar nokkuð var liðið á haustönnina þegar hann fór á Vernd, annar byrjaði upp úr miðri vorönninni en kom ekki aftur eftir páskafrí og einn hætti þar sem hann þurfti ekki að taka STÆ-áfangann sem hann var í á brautinni sem hann var á. Einn nemandi var sendur aftur niður á Litlahraun vegna agabrots og annar hætti án þess að fengjust skýringar á því. Flestir voru nemendurnir skráðir í STÆR1AJ05, STÆR1FA05 og GRTE2FA05, einn í STÆR1RU05 og einn í STÆR2TL05. Nemendur unnu vel í tímunum þegar þeir mættu og voru áhugasamir, mætingin var oftast góð á haustönninni en aðeins slakari seinni hluta vorannarinnar. Einn nemandi sem kom frá Litlahrauni um miðja vorönnina og hafði verið í Stæ-áfangana þar náði að klára áfangann á Sogni. Annar nemandi á Litlahrauni sem var í fjarnámi hjá mér í tölvuteikningu (TEVH2TH05) kláraði einnig. Reynslan af kennslunni á Sogni í vetur var góð, aðstaðan er ágæt og náðist að sinna nemendum vel þar sem þeir voru ekki fleiri en 6 þegar mest var.

Á Litlahrauni gekk kennsla í stærðfræði ágætlega báðar annirnar. Þó voru óvenju fáir nemendur sem náðu að ljúka einingum á kennsluárinu. Vísbendingar eru um að það sé aðeins tímabundið og líkur á að fleiri muni ljúka einingum á næstu önnum. Margir voru komnir vel áleiðis með sína áfanga og munu vonandi ná að ljúka þeim á næstu önn.

4.8 Ýmislegt fjarnám: Landa-, næringar-, efnisfræði tréiðna, rafurmagn o.fl.

Aukin áhersla hefur undanfarnar annir verið lögð á fjarnámstilboð. Nemendum hefur gefist kostur á að taka 1-2 áfanga í félagsfræði, sálfræði, uppeldisfræði, sögu, landafræði, næringarfræði, forritun, auk bóklegra áfanga á iðnbrautum, s.s. efnisfræði bæði tré og málm-iðna, framkvæmd og vinnuvernd, iðnteikningu, áfanga í rafiðnum, á hestabraut, íþróttáfangum o.fl.

Þetta námsframboð er nauðsynlegt, því það er mikilvægt fyrir nemendur að sjá námi sínu vinda fram, einingar safnast smám saman upp og stytta leiðina að lokamarkinu; að ljúka námi á tilgreindri braut. Telja má að 17 nemendaígildi hafi með þessum hætti getað bætt á námsferil sinn einingum frá FSu sem ekki er kostur á að bjóða upp á í staðkennslu. Oftast er árangur af þessu góður, því að jafnaði er um að ræða nemendur sem komnir eru vel af stað í námi og vita hvert þeir stefna.

Um fjarnám sem nemendur í fangelsunum taka hjá öðrum skólum fer engum sögum í þessari skýrslu.

4.9 Sérkennsla

Á skólaárinu hefur sérkennari sinnt greiningu á lestrarerfiðleikum á Litlahrauni og á Hólmsheiði og hafa fimm nemendur greinst með leshömlur sem veitir þeim rétt til notkunar á Hljóðbókasafni Íslands. Þá hefur sérkennari sinnt aðstoð, sérkennslu og stuðningsviðtölum í fangelsunum þremur með vikulegri komu þangað frá því í byrjun mars. Aðallega hefur aðstoðin verið í stærðfræði en einnig öðrum greinum eftir þörfum.

5. Náms- og starfsráðgjöf

Skólaárið 2016 – 2017 var 15% af 100% stöðuhlutfalli náms- og starfsráðgjafar úthlutað til Fjölbrautaskóla Snæfellinga sem sinnir Kvíabryggju og 10% til Verkmenntaskólans á Akureyri sem sinnir Fangelsinu á Akureyri. Eftir áramót var samningi sagt upp við Verkmenntaskólann á Akureyri þar sem fáir fangar voru vistaðir á vorönn. Námsráðgjafi var í sambandi við fangelsin á landsbyggðinni og við starfsmenn Fangelsismálastofnunar eftir þörf. Viðvera á Litlahrauni var á fimmtudögum og fyrir hádegið á föstudögum og í Sogni eftir hádegið á föstudögum.

Viðtölum sem tekin voru skólaárið 2016 – 2017 má gróflega skipta í persónuleg málefni, ráðgjöf við val á námi/áhugasvið, ráðgjöf við nemendur með sérþarfir og náms-tækni. Mestur þungi viðtala lá í ráðgjöf við nemendur með sérþarfir svo sem vegna lesblindu og/eða athyglisbrests og aðhaldi við þá nemendur. Stór hluti nemenda var brottfallsnemendur og oft langt um liðið frá því þeir höfðu verið í námi.

Hljóðbókasafn Íslands þjónustaði fanga áfram í formi námsefnis á rafrænu formi án þess að greiningum væri skilað inn, eins og annars er venjan. Búnaður fyrir nemendur var bættur, keyptir voru MP3 spilarar, diskaspilarar og heyrnartól. Fjölbrautaskólinn við Ármúla bauð föngum áfram að stunda fjarnám þar sem þeir greiddu fyrir eingöngu 6000,- kr. skráningargjald, en ekkert einingagjald eins og almennt er krafist.

Á haustönn stunduðu þrjú nemendur háskólanám (Sogn), einn í tölvunarfræði og annar í japönsku við Háskóla Íslands og einn var í sjávarútvegsfræði við Háskólann á Akureyri. Á vorönn stunduðu tveir nemendur háskólanám, einn í japönsku og einn lauk meistara-ritgerð í lögfræði og er áætluð útskrift sumar 2017. Í Sogni stundaði einn nemandi nám í forritun frá Tækniskólanum og einn nemandi sótti nám í FSu, í grunnám rafiðna. Þá voru þrjú nemendur skráðir í fjarnám við Fjölbrautaskólann við Ármúla (LH og Sogn).

Hólmsheiði

Nýtt fangelsi var tekið í notkun á Hólmsheiði á skólaárinu og var þá ekki búið að gera samning vegna menntunar fanga í fangelsinu né hafði ákvörðun verið tekin um framkvæmd námsins. Lágmarksaðstaða var til fjarnáms og var ákveðið að bjóða upp á nám frá Fjölbrautaskólanum við Ármúla. Fimm nemendur byrjuðu í því námi í janúar.

Fjarnámsstjóri FÁ heimsótti hópinn í upphafi annar þar sem hann kenndi þeim á Moodle og fræddi þá um fyrirkomulagið á náminu. Námsráðgjafi sá um bókakaup auk kaupa á heyrnartólum við tölvur ofl. Þrjú af þeim nemendum sem byrjuðu skiluðu sér í próf og var þá einungis einn af hópnum ennþá á Hólmsheiði. Viðvera námsráðgjafa var eftir þörf við upphaf annar en síðan var viðvera föst, á föstudögum eftir hádegið, í framhaldi af viðveru í Sogni. Seinna á önninni stóð nemendum til boða nám frá FSu og komu þá bæði kennslustjóri og sérkennari einu sinni í viku. Tveir nemendur á Hólmsheiði stunduðu fjarnám frá Tækniskólanum á vorönn, einn í forritun og annar í rafmagni.

6. Lokaorð

Mikil gerjun var í menntunar- og skólamálum í fangelsum á skólaárinu. Fjölmargin fundir voru haldnir og ráðstefnur sóttar vítt um heim. Þróunarvinna um námsefnisgerð er komin í burðarliðinn; hugmyndir hafa verið mótaðar og sótt hefur verið um styrki í verkefnið. Þó þeir hafi ekki enn fengist hefur veturinn verið nýttur til að þróa hugmyndina og móta verkefnið, sem er bæði spennandi og mjög hagnýtt. Það er skýrt markmið að byggja upp námsefnisgrunn sem þjónað geti öllum nemendum í fangelsum jafnt, sama hvar þeir eru vistaðir hverju sinni.

Að sama skapi er komin góð hreyfing á eflingu verknáms á Litlahrauni, iðngreina-kennarar FSu hafa greint þarfir og gert grófa kostnaðaráætlun um þau tæki, tól og aðstöðu sem upp á skortir til að hægt sé að bjóða upp á grunnám bygginga- og mannvirkjagreina og verklega grunnáfangi í tré-, raf- og málmiðnum.

Líkur eru á að undir lok árs verði kominn á meiri stöðugleiki í vistunarmálum innan fangelsanna sem mun í framhaldinu skapa meiri frið um nám og kennslu, föngum til heilla. Nemendafjöldi og námsárangur getur, vegna utanaðkomandi, óviðráðanlegra aðstæðna, sveiflast eitthvað til milli anna og skólaára, en meginmálið er að þeir sem á málum halda tapi ekki sýn á hina stóru mynd. Þar gildir hið fornkvæða að „veldur hver á heldur“.

Að lokum þakkar undirritaður kærlega öllum sem koma að skólalagnum FSu í fangelsum, starfsfólki fangelsanna, kennurum og skólameistara FSu, Fangelsismálastofnun, háskólafólki, náms- og starfsráðgjafa og síðast en ekki síst nemendum sjálfum, fyrir gjöfult og gott samstarf.

Selfossi, 23. maí 2017.

Gylfi Þorkelsson, kennslustjóri.